

มหาสยามยุทธ

ประเวศ วะสี

ผมตั้งชื่อเลียนมหากาพย์ “มหาภารตยุทธ” ของอินเดีย ซึ่งเป็นเรื่องราวสงครามใหญ่ระหว่างพี่น้องครูบาอาจารย์ รวมทั้งแม้พระภิกษุณะก็ยังลงมาเป็นสารถีขัรบถรบให้ทำวอรชุน ความขัดแย้งระหว่างพี่น้องคนไทยขณะนี้ซึ่งแบ่งข้างด้วยอารมณ์รุนแรงเป็นฝ่ายรักทักษิณกับฝ่ายเกลียดทักษิณ ข้างละเท่าไรไม่ทราบแน่ แต่อาจมากกว่าข้างละ ๑๐ ล้านคน จึงน่าจะเป็นความแตกแยกในหมู่คนไทยด้วยกันที่ใหญ่ที่สุด อันอาจนำไปสู่การนองเลือด จึงเรียกการต่อสู้ครั้งนี้ว่า “มหาสยามยุทธ” น่าจะมีผู้วิจัยเก็บข้อมูลบุคคลที่เกี่ยวข้องและเหตุการณ์ไว้อย่างละเอียดและนำมาประพันธ์เป็นมหากาพย์ เพื่อให้เป็นที่เรียนรู้ใหญ่ของคนไทยทั้งชาติสืบต่อไป

ถ้าเราพยายามมองความขัดแย้งโดยใช้อารมณ์น้อยที่สุดเพื่อให้เห็นทั้งหมด อย่างน้อยทำให้เข้าใจเหตุการณ์ตามความเป็นจริง อย่างมากอาจช่วยให้เห็นทางออก

๑.

ขบวนการพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

พรม. เป็นการรวมตัวของคนอันหลากหลายที่มีอารมณ์ร่วมคือเกลียดทักษิณ โดยที่เห็นว่าทักษิณชอบใช้อำนาจ คดโกง บ่อนทำลายชาติ และจาบจ้วงสถาบันพระมหากษัตริย์

พรม. ใช้การชุมนุมและการสื่อสารด้วยเอเอสทีวีไปสู่คนจำนวนมากเป็นเครื่องมือ มีผู้บริจาคอาหาร ข้าวของเครื่องใช้ และเงิน เพื่อการต่อสู้อย่างไม่ขาดสาย แกนนำและทหารเอกทั้งหญิงและชายมีความสามารถสูงในการสื่อสารปลุกเร้าอารมณ์ร่วมในอุดมการณ์ของการต่อสู้เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ใช้แนวทางการต่อสู้ด้วยสันติวิธี หิงสา แม้จิตใจและวาจายังไม่เท่าสันติวิธีของท่านมหาตมะคานธี มีวัตถุประสงค์ในการทำลายระบอบทักษิณ

พรม. เป็นขบวนการต่อสู้อำนาจรัฐที่เข้มแข็งที่สุดเท่าที่เคยมีมา ตัว พตท.ทักษิณเอง แม้มีอำนาจมากสุดๆ ซึ่งจะกล่าวต่อไปถึงกับถอยร่น ดังที่ต้องพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ถูกตัดสินจำคุกและหลบหนีอยู่ต่างประเทศ

จุดอ่อนของ **พรม.** คือการเกรี้ยวกราดใส่คนที่เห็นต่างทำให้เสียแนวร่วม

คนเกลียดทักษิณมีทั้งที่เป็น **พรม.** และไม่เป็น อย่างละเท่าไรไม่ทราบแน่ แต่ **พรม.** เป็นขบวนการจัดตั้งเพื่อการต่อสู้คล้ายกองทัพ

๒.

ระบอบทักษิณ

ที่เรียกว่าระบอบทักษิณนั้นกว้างขวางใหญ่โตและกินลึก ประกอบด้วยคนรักทักษิณที่เป็นชาวชนบทในภาคเหนือและภาคอีสาน คนจนในเมือง นักการเมืองในพรรคไทยรักไทยเดิมและพลังประชาชน (พปช.) ข้าราชการ นักวิชาการ สื่อมวลชนบางส่วน นักธุรกิจ ผู้บริหารรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการระดับสูง นายทหารนอกราชการ ที่ได้รับผลประโยชน์มหาศาลจากระบอบทักษิณ ฝ่ายซ้ายบางส่วนที่ไม่นิยมสถาบันและเจ็บช้ำน้ำใจมาจากเหตุการณ์สังหารโหดนักศึกษาเมื่อ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ จริงอยู่คนรักทักษิณส่วนหนึ่งอาจเกิดจากผลประโยชน์และสินจ้างรางวัล แต่ก็มีคนรักทักษิณด้วยใจจริงและคนมีอุดมการณ์

ตัวคุณทักษิณเองมีมหริธานุภาพสูงมากและมีเงินมหาศาล แม้ไม่ได้เป็นนายกรัฐมนตรีก็สามารถควบคุมสั่งการคณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสียงข้างมาก และจัดการการสื่อสารทั้งในประเทศและต่างประเทศให้เป็นประโยชน์กับระบอบทักษิณและเป็นโทษกับฝ่ายตรงข้าม เป็นนายกรัฐมนตรีคนเดียวที่เมื่อถูกรัฐประหารแล้วระบอบทักษิณก็ยังกลับมาครองอำนาจรัฐอีกได้ สามารถใช้ทั้งทรัพยากรภาครัฐและทรัพยากรมหาศาลส่วนตัวเป็นเครื่องมือต่อสู้

จุดอ่อนของทักษิณคือการมีคติความเกี่ยวกับทุจริตคอร์รัปชันมากมาย และข้อกล่าวหาว่าเกี่ยวข้องกับการล่องเงินจากจ้วงสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งอาจอยู่เบื้องหลังการก่อความรุนแรง จุดอ่อนทั้ง ๓ ประการนี้ ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขจะเป็นบ่อนทำลายความชอบธรรมของระบอบทักษิณ

๓

สภาพค้ายัน ไม่แพ้ไม่ชนะเด็ดขาด

ขณะนี้เกิดปรากฏการณ์ที่อำนาจต่างๆ ค้ายันกันหมด ไม่แพ้ไม่ชนะกันอย่างเด็ดขาด และยังไม่มีความออกชั่วคราว ดังนี้

- (๑) สถาบันพระมหากษัตริย์ ถูกนำมาเป็นประเด็นในการต่อสู้ ระบอบทักษิณถูก พธม. กล่าวหาว่าไม่จงรักภักดีและจะทำลายสถาบัน มีการจบบจ้วงสถาบันในขนาดที่ไม่เคยมีมาก่อน เมื่อก่อนใครถูกคู่ต่อสู้กล่าวหาว่าหมิ่นพระบรมเดชานุภาพก็จะพ่ายแพ้ไปง่าย ๆ สมัยนี้ดูเสมือน “หมูไม่กลัวน้ำร้อน”
- (๒) พธม. ไม่สามารถทำลายระบอบทักษิณได้หมดสิ้น ตัวทักษิณอาจจะถอยร่นเพราะกฎหมาย แต่ระบอบทักษิณยังใหญ่โตกว้างขวางลงรากลึก ในฟิลิปปินส์แม้มาร์กอสจะหมดอำนาจหรือตายไปแล้วแต่ระบบมาร์กอสยังคงอยู่มาตั้ง ๒๐ ปี
- (๓) ระบอบทักษิณ ไม่สามารถทำลาย พธม. ได้ เพราะเป็นขบวนการที่กว้างขวางใหญ่โตและสังคมปฏิเสธความรุนแรง ระบอบทักษิณไม่สามารถทำลายสถาบันได้ เพราะผู้จงรักภักดีสุดชีวิตมีมาก ในระบอบทักษิณเองก็เชื่อว่าคนรักทักษิณทั้งหมดจะเอาตัวหากถึงขั้นคิดทำลายสถาบัน และถึงจุดหนึ่งกองทัพก็คงทนไม่ได้

(๔) กองทัพ ไม่สามารถทำรัฐประหารได้ สมัยแห่งการทำรัฐประหารผ่านพ้นไปแล้ว รัฐประหารเมื่อ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ ก็แสดงให้เห็นว่าไม่ได้ผลในการแก้ปัญหา แต่กลับทำให้ยากลำบากมากขึ้น ถ้าทำรัฐประหาร กำลังประชาชนของระบอบทักษิณก็จะต่อต้าน หากจัดตั้งรัฐบาลฝ่ายตรงข้ามขึ้นมา ระบอบทักษิณก็รวมตัวต่อสู้ได้ทำนองเดียวกับที่ขบวนการ **พธม.** ต่อสู้กับอำนาจรัฐที่เป็นตัวแทนของทักษิณ รัฐประหารจึงไม่ใช่คำตอบด้วยประการใดๆ แต่กองทัพทั้งสามเหล่าก็เป็นพลาญภาพสูงสุดของประเทศ ถ้าไม่ทำรัฐประหารก็จะมีบารมีที่อาจช่วยให้ประเทศมีทางออก ดังจะกล่าวต่อไป

ในวิกฤติแห่งการค้ำยันไม่มีใครแพ้ใครชนะชั่วคราวนี้ ถ้าป้องกันอย่าให้เกิดความรุนแรง ก็เป็นโอกาสที่จะพัฒนาไปสู่ความก้าวหน้าในระนาบใหม่ได้

๔.

ในสภาวะค้ำยันจะทำอะไรกันได้อย่างไร

ในสภาวะค้ำยันไม่มีใครแพ้ใครชนะอย่างเด็ดขาดและดูเสมือนไร้ทางออกในปัจจุบัน อาจทำได้ดังต่อไปนี้

(๑) ก็ต่อสู้กดดันกันต่อไปเพื่อแสวงหาความชอบธรรม แต่ต้องป้องกันความรุนแรง ไม่สร้างประเด็นที่จะเป็นชนวนของความรุนแรง กองทัพต้องทำหน้าที่ป้องกันความรุนแรง รัฐบาลต้องไม่สนับสนุนความรุนแรง ไม่ควรเอาสถาบันมาเป็นประเด็นของการต่อสู้ ทั้งการจลาจลและการกล่าวหา ควรจัดให้มีการใช้สื่อของรัฐอย่างเสมอภาค ให้สังคมทั้งประเทศได้รับทราบประเด็นและเหตุผลของแต่ละฝ่าย เมื่อสาธารณะเข้ามากำกับ การต่อสู้ก็จะสร้างสรรค์มากขึ้น การแพ้หรือชนะตัดสินกันด้วยความชอบธรรมที่พิสูจน์ต่อสังคม

(๒) **มองในแง่ดี** ในประวัติศาสตร์ของชาติใดชาติหนึ่งมักจะมีความติดขัดใหญ่ๆ ที่กว่าจะหลุดไปได้มีผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก ในสหรัฐอเมริกาว่าจะมามีประธานาธิบดีโอบามาต้องผ่านสงครามกลางเมืองเรื่องเลิกทาส คนตายไปประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ คน เวียดนามหลายล้าน เขมรหลายล้าน จีนเป็นสิบล้าน ฯลฯ ใน “มหาสยามยุทธ” ของการเผชิญหน้ากันใหญ่ขนาดนี้ เราคงไม่ต้องฆ่ากันตายเป็นเบือแบบในมหาภารตยุทธ และทำดีๆ อาจมีทางออกโดยไม่มีคนตายมากไปกว่านี้อีกแล้ว ดูให้ดีๆ อาจพบว่าคนไทยเป็นคนที่เจริญกว่าคนชาติอื่นเป็นอันมากก็ได้ ที่มีหัวใจสงสารผู้แพ้ ไม่ชอบการแตกหัก มักประนีประนอม

(๓) แต่ละฝ่ายทำอะไรดี ๆ แล้วจะมีทางออกเอง เช่น

(ก) ใน การดำรงสภาวะเดิม - ไม่รัฐประหาร - ไม่ยุบสภา - ไม่ล้มรัฐธรรมนูญ รัฐบาล **พช.** พยายามทำอะไรดี ๆ ไม่ทำตัวเป็นนอมินีของใคร เอาชนะใจสาธารณะให้หันมาสนับสนุนรัฐบาลมาก ๆ รัฐสภารวมตัวกันแก้วิกฤตชาติด้วยวิถีทางรัฐสภา ถ้าจำเป็นก็ต้องตั้งรัฐบาลใหม่ที่แก้วิกฤตชาติได้

(ข) **คุณทักษิณ** ยุติการเคลื่อนไหวทางการเมือง ไม่ส่งสัญญาณให้ **พปช.** และคนรักทักษิณ ทำอะไรต่อมิอะไร แต่ให้เขาเป็นอิสระ มีจิตสำนึก มีวิจรรณญาณด้วยตนเองที่จะทำอะไรดี ๆ คุณทักษิณ ควรจะเลือกอยู่ในความทรงจำทางประวัติศาสตร์ว่าเป็นผู้ยุติการประท้วงประท้วงครั้งใหญ่ใน “มหาสยาม ยุทธ” มากกว่าเป็นผู้จุดชนวนแห่งสงครามกลางเมืองระหว่างพี่น้องคนไทย คุณทักษิณเป็นคนเก่งที่หาได้ยาก หากเจริญสติและเกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตัวเอง (Transformation) อาจถึงขั้นเป็นบุคคลของโลกได้

(ค) **ยึดหลักนิติธรรม** สังคมใดไม่ยึดหลักนิติธรรมจะเกิดจลาจล ถ้าคิดวาระและกระบวนการยุติธรรมไม่ยุติธรรม ก็ขอให้มีคณะกรรมการที่มีความเที่ยงธรรมขึ้นมาตรวจสอบและรายงานต่อสาธารณะ ไม่ฟังคุกคามศาล ระบบความยุติธรรมที่ถูกต้องเข้มแข็งเป็นเสาหลักของอารยะประชาธิปไตย

(ง) **ทุกฝ่ายควรรหาทางออกที่มีศักดิ์ศรีให้คู่ต่อสู้** ในสงครามเวียดนาม อเมริกาเป็นฝ่ายผิดที่ยกไปรบกับเขาถึงในบ้าน และแพ้สงครามกองโจรในเวียดนาม แต่อเมริกาแพ้เฉพาะสงครามกองโจรเท่านั้น ยังทรงมหิทธานุภาพที่จะบอมบ์เวียดนามให้ราบพนาสูรหรือทิ้งระเบิดนิวเคลียร์ก็ได้ ฉะนั้น เวียดนามต่างๆ ที่เกลียดอเมริกาแสนเกลียดก็หาทางออกให้อเมริกาอย่างมีศักดิ์ศรีเพื่อไม่ให้เสียหายมากไปกว่านั้น

เราคนไทยด้วยกัน ถึงอย่างไร ในที่สุดก็ต้องหันกลับมาคืนดีเพื่อทำหมู่บ้านเมืองร่วมกัน ไม่ควรจะคิดทำลายล้างกันอย่างสุดๆ แต่หาทางออกให้คู่ต่อสู้อย่างมีศักดิ์ศรี

(จ) **พธม.** มีจุดแข็งอยู่ที่การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยไม่ถูกต้อง สิ่งนี้มีคุณูปการต่อประเทศเหลือหลาย ต่อไปการเมืองจะไม่เหมือนเดิม นักการเมืองจะคอร์รัปชันได้ยากขึ้นเพราะเสี่ยงต่อการติดคุกติดตะราง **พธม.** ควรอยู่กับจุดแข็งของตัวเองคือการตรวจสอบคอร์รัปชัน จะมีคนเข้าร่วมมากเพราะคนส่วนใหญ่รังเกียจคอร์รัปชัน **พธม.** ควรเปิดกว้างให้มีแนวร่วมมากๆ ลดความแข็งกร้าวลง ผู้กล้าหาญแต่สุภาพจะเป็นแม่เหล็กดึงดูดความร่วมมือจากมหาชน หาก **พธม.** ตั้งมูลนิธิต่างมีสมาชิกสัก ๕ ล้านคนที่บริจาคคนละ ๒๐๐ บาทต่อเดือน ก็จะมีเงินบริจาคถึงเดือนละ ๑,๐๐๐ ล้านบาท มีกำลังที่จะทำอะไรดี ๆ ได้มาก เช่น ตั้งสถาบันตรวจสอบคอร์รัปชันที่เข้มแข็งสุดๆ พัฒนาระบบการสื่อสารทุกรูปแบบให้คนไทยรู้ความจริงโดยทั่วถึง ฝึกอบรมอาสาสมัครสัก ๒๐๐,๐๐๐ - ๓๐๐,๐๐๐ คน ที่ตั้งอยู่ในความสุจริต มีความกล้าหาญ มีความรู้ มีเหตุผล มีน้ำใจเพื่อเพื่อนมนุษย์ รักสันติ เป็นกัลยาณมิตรกับคนทั่วแผ่นดิน เมล็ดพันธุ์แห่งความดีที่หว่านลงทั่วแผ่นดิน จะไปช่วยให้เกิดความดีงามงอกงามขึ้นทั่วไป แผ่นดินก็จะมีภูมิคุ้มกันที่จำกัดไม่ให้ความไม่ดีแม้จะมีหลงเหลืออยู่ไม่อาจลุกลามก่อให้เกิดสังคมเจ็บป่วย ประเทศไทยไม่สามารถไล่ฆ่าเชื้อไม่ดีให้หมดไปจากตัวได้ เพราะตัวจะตายไปกับการไล่นั้น การสร้างภูมิคุ้มกันให้ประเทศแข็งแรงง่ายกว่าและดีกว่า

(ฉ) **ทุกคนทุกฝ่ายทุกกลุ่มร่วมสร้างประชาธิปไตยของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน** เราไม่มีทางออกทางอื่นเลยนอกจากระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงที่เป็นประชาธิปไตยของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน เรามีกฎหมายและโครงสร้างรองรับพร้อมแล้ว ขาดแต่ความเข้าใจของคนไทยส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะต่อสู้กันอย่างไร หรือผลของการเผชิญหน้าจะเป็นอย่างไร ในที่สุดทุก

ฝ่ายก็จะค้นพบว่าต้องสร้างอารยะประชาธิปไตยหรือประชาธิปไตยของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน บ้านเมืองจึงจะลงตัว เรื่องนี้ได้แยกกล่าวเป็นต่างหากออกไป

(ข) กองทัพ เมื่อไม่ทำรัฐประหาร ย่อมมีบารมีที่ทุกฝ่ายจะรับฟังมาก ควรชักจูงส่งเสริมให้ทุกฝ่ายทำเรื่องดีๆ เช่นดั่งที่กล่าวมาข้างต้นทุกข้อ สงครามสยามยุทธก็จะกลายเป็นแรงส่งให้ประเทศไทยเข้าสู่ยุคใหม่แห่งความลงตัวและเจริญอย่างแท้จริง ถึงกับเข้าสู่ยุคศรีอาริยะก็ได้

๕.

วันแห่งการขอโทษอันยิ่งใหญ่ – วันแห่งการให้อภัยอันยิ่งใหญ่ (Grand Apology – Great Forgiveness)

เราคนไทยด้วยกัน จะอยู่ด้วยมลพิษทางจิตใจฝังแค้นไปชั่วกัปชั่วกัลป์ไม่ได้ ถ้าเราได้ร่วมกันทำอะไรดีๆ เพื่ออนาคตของเราร่วมกัน จะเกิดความเชื่อถือไว้วางใจกัน (Trust) ความเชื่อถือไว้วางใจกันเป็นทุนอันยิ่งใหญ่ของชาติ ที่ซื้อไม่ได้ด้วยเงิน แต่ร่วมกันสร้างได้ด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์

จนถึงวันหนึ่งเราทุกคนมีความมั่นใจและกล้าหาญพอที่จะกล่าวคำว่า “ผมขอโทษ” หรือ “ฉันขอโทษ” คำว่าขอโทษเป็นคำอันยิ่งใหญ่ที่คนที่มีจิตใหญ่เท่านั้นจะกล่าวได้

เมื่อมีการขอโทษ (Apology) สิ่งตามมาคือการให้อภัย (Forgiveness) การขอโทษและการให้อภัยจะชำระล้างมลพิษทางจิตใจของทุกคนออกไป เหลือแต่ความใสสะอาดที่จะก้าวไปข้างหน้าร่วมกันด้วยความปีติโสมนัส

ชาติที่ยิ่งใหญ่เท่านั้นที่จะมีการขอโทษอันยิ่งใหญ่ และการให้อภัยอันยิ่งใหญ่ได้

การขอโทษและการให้อภัยจะเปิดพื้นที่ในหัวใจ

เมื่อพื้นที่ในหัวใจเปิด จะเกิดปาฏิหาริย์ในเรื่องที่คิดว่าเป็นไปไม่ได้ให้เป็นไปได้

วิกฤตสุด ๆ เป็นโอกาสสุด ๆ ของคนไทยแล้วที่จะร่วมกันสร้างปาฏิหาริย์ออกจากภพภูมิเก่าๆ อันชั่วร้ายทรุดโทรม ไปสู่ภพภูมิใหม่แห่งการพัฒนาที่เป็นสังคมการเมืองอาริยะประชาธิปไตย – ธรรมาธิปไตย ที่คนไทยจักมีศานติสุขถ้วนหน้าไปชั่วกาลนาน